THỰC TRẠNG KỸ NĂNG GIAO TIẾP CỦA HỌC VIÊN SĨ QUAN

Hoàng Đình Châu
Học viện Chính trị quân sự.

Trong hoạt động nghề nghiệp của mình người sĩ quan chủ yếu làm việc với con người và các tập thể. Do đó, ở họ, cần sớm được hình thành các kỹ năng giao tiếp trong quá trình đào tạo tại các nhà trường quân đội.

1. Thực trạng về mức độ hình thành kỹ năng giao tiếp của học viên sĩ quan

Để tìm hiểu thực trạng về mức độ hình thành kỹ năng giao tiếp (KNGT) của học viên sĩ quan, chúng tôi sử dụng trắc nghiệm KNGT của V.P. Dakharốp với hệ thống 80 câu hỏi chia theo 10 nhóm kỹ năng, kết hợp điều tra bằng phiếu với 260 học viên của các trường: Học viện Chính trị quân sự (70 học viên), Sĩ quan lục quân I (100 học viên), Sĩ quan chỉ huy kĩ thuật thông tin (90 học viên). Kết quả thu được cho thấy, so với điểm tối đa ở mỗi KNGT theo thang điểm của V.P. Dakharốp với tổng điểm và điểm trung bình, các KNGT chung của học viên đạt mức trung bình, không có kỹ năng nào đạt loại giỏi, không có ai đạt điểm "lý tưởng" (16 điểm).

- Nhóm kỹ năng có điểm cao nhất trong nhóm 10 KNGT của học viên là *sự nhạy cảm trong giao tiếp* với tổng điểm 3042, điểm trung bình X = 11,7, đạt mức khá. Chỉ số này chứng tỏ học viên có sự nhạy cảm cao trong giao tiếp (73,1%).

- Nhóm xếp thứ bậc 2 là nhóm KN biết *cân bằng nhu cầu của chủ thể và đối tượng giao tiếp*. Nhóm này có tổng điểm $\sum$ = 2834, điểm trung bình X = 10,9 ở mức khá. Điều này cho thấy, *học viên rất tôn trọng đối tượng giao tiếp, biết điều chỉnh cân bằng nhu cầu của mình và nhu cầu của đối tượng giao tiếp* (68,1%).

- Nhóm kỹ năng biết nghe và lắng nghe đối tượng giao tiếp xếp thứ bậc 3. Tổng điểm nhóm kỹ năng này $\sum$ = 2678, điểm trung bình = 10,3, đạt mức độ giao tiếp khá (64,4%). Các học viên biết lắng nghe, tiếp thu những ý kiến, thông tin của đối tượng giao tiếp. Tuy nhiên, *việc hướng câu chuyện theo chủ ý*

của mình còn hạn chế, mang tính thụ động nên học viên bị phụ thuộc vào đối tượng giao tiếp.

- Xếp thứ 4 là các kỹ năng thể hiện sự linh hoạt, mềm dẻo trong giao tiếp, với $\sum = 2496$, điểm trung bình $X = 9,6$, thuộc loại trung bình. Có 60% số học viên (256 người) cho rằng, họ không gặp khó khăn lắm khi tiếp thu ý kiến, quan điểm của người khác, họ rất chú ý đến những thông tin mới mẻ do đối tượng giao tiếp cung cấp.

- Nhóm kỹ năng tiếp xúc, thiết lập quan hệ giao tiếp có tổng điểm $\sum = 2457$, điểm trung bình $X = 9,45$ xếp thứ bậc 5, thuộc loại trung bình. Có 153 học viên đạt tới sự dễ dàng và tự nhiên tiếp xúc, quan hệ với mọi người, nhưng còn không ít người gặp khó khăn và thiếu tự nhiên tiếp xúc với người lạ, họ cần khá nhiều thời gian để làm quen, thích nghi với hoàn cảnh mới. Nhiều học viên còn rất e ngại, rụt rè trong giao tiếp với cấp trên, người ngoài đơn vị (đặc biệt là những người "hướng nội"). Còn có một số học viên ít cởi mở, ít chú ý đến đối tượng giao tiếp của mình.

- Kỹ năng diễn đạt cụ thể, dễ hiểu, mạch lạc trong quá trình giao tiếp của học viên đạt tổng điểm $\sum = 2366$, điểm trung bình $X = 9,1$, xếp thứ bậc 6, đạt loại trung bình.

- Nhóm kỹ năng thuyết phục đối tượng giao tiếp xếp thứ bậc 7 với tổng điểm đạt được $\sum = 2301$, điểm trung bình $X = 8,85$.

- Nhóm kỹ năng điều khiển quá trình giao tiếp là nhóm có tổng điểm $\sum = 221$, điểm trung bình $X = 8,5$, đứng thứ hạng 8.

- Ở thứ bậc 9 là nhóm kỹ năng tự kiềm chế và kiểm tra người khác, với tổng điểm $\sum = 2158$, điểm trung bình $X = 8,3$, đạt mức trung bình.

- Cuối cùng là nhóm kỹ năng tự chủ cảm xúc và hành vi trong quá trình giao tiếp. Nhóm này đứng ở thứ bậc 10 với tổng điểm $\sum = 2067$, điểm trung bình $X = 7,95$, thuộc loại trung bình. Mức độ này cũng phù hợp bởi học viên là lớp người trẻ tuổi, đang trưởng thành, nhiệt tình, nông nổi, khó kiềm chế mình, nên có tới 49% học viên (127 người) trả lời họ khó kiềm chế bản thân khi bị người khác trêu chọc, khích bác, nói xấu.

Như vậy, *điểm mạnh của học viên sĩ quan hiện nay* là khả năng tạo dựng mối quan hệ giao tiếp. Họ rất nhạy cảm, quan tâm đến nhu cầu, sở thích của người khác, biết lắng nghe, tiếp thu ý kiến của đối tượng giao tiếp và biết tranh thủ sự đồng tình ủng hộ của họ. Điều này rất thuận lợi cho hoạt động nghề nghiệp của các sĩ quan khi ra trường, cũng như trong quá trình học tập, rèn luyện để hình thành các phẩm chất và năng lực cần thiết.

2. Kỹ năng giao tiếp của học viên thuộc các chuyên ngành đào tạo khác nhau

Tìm hiểu thực trạng KNGT của học viên ở các chuyên ngành đào tạo cơ bản (chính trị, chỉ huy, kỹ thuật), chúng tôi thu được kết quả như sau:

- *Học viên chuyên ngành chính trị*: Các nhóm kỹ năng đạt mức khá (từ 10 - 14 điểm) là:

+ Sự nhạy cảm trong giao tiếp có điểm trung bình X = 12,1.

+ Cân bằng nhu cầu của chủ thể và đối tượng giao tiếp X = 11,4.

+ Biết lắng nghe đối tượng giao tiếp X = 10,8.

+ Sự linh hoạt, mềm dẻo trong giao tiếp X =10,5.

+ Khả năng tiếp xúc, thiết lập mối quan hệ giao tiếp X = 10,2.

+ Khả năng diễn đạt cụ thể, dễ hiểu X = 10,01.

Các nhóm kỹ năng đạt mức trung bình là: Kỹ năng tự chủ cảm xúc, hành vi (X = 8,1); kỹ năng tự kiềm chế và kiểm tra người khác (X = 8,6); kỹ năng thuyết phục đối tượng giao tiếp (X = 9,1) và kỹ năng điều khiển quá trình giao tiếp (X = 8,8).

Với số điểm trung bình là 10,01 so với thang điểm xếp loại thì KNGT của học viên chuyên ngành chính trị ở *mức khá.*

- *Học viên chuyên ngành chỉ huy:* Điểm trung bình X = 9,155, KNGT của học viên đào tạo sĩ quan chuyên ngành chỉ huy đạt mức *trung bình.* Các nhóm kỹ năng đạt mức khá gồm:

+ Sự nhạy cảm trong giao tiếp có X = 11,5.

+ Kỹ năng lắng nghe đối tượng giao tiếp X = 10,0.

Các nhóm kỹ năng khác đạt mức trung bình (X từ 7,85 đến 9,1) và kỹ năng đạt mức thấp nhất là: kỹ năng tự chủ hành vi với điểm trung bình 7,85.

- *Học viên đào tạo sĩ quan chuyên ngành kĩ thuật* có điểm trung bình X = 9,23 thuộc mức trung bình.

So với chuyên ngành chỉ huy, học viên chuyên ngành kĩ thuật có mức KNGT tương tự, độ lệch của điểm trung bình là không đáng kể (0,08). Có ba kỹ năng ở mức khá là: sự nhạy cảm trong giao tiếp X = 11,5; kỹ năng biết cân bằng nhu cầu của chủ thể và đối tượng giao tiếp X = 10,7; kỹ năng biết nghe và lắng nghe đối tượng giao tiếp X = 10,01. Các nhóm kỹ năng còn lại đạt mức trung bình (X từ 7,9 đến 9,2), và kỹ năng biết tự chủ cảm xúc, hành vi ở mức trung bình yếu X = 7,9.